सफलता की कहानियां
डॉ। वाईएसआर बागवानी विश्वविद्यालय, आंध्र प्रदेश
& भा.कृ.अनु.प - कृषि तकनीकी अनुप्रयोग संस्थान,
क्षेत्र-10 की कृषि विज्ञान केन्द्रों से

SUCCESS STORIES OF KRISHI VIGYNA KENDRAs UNDER Dr. Y.S.R. HORTICULTURAL UNIVERSITY, ANDHRA PRADESH AND ICAR-ATARI, ZONE-X

డా. వై.యస్.ఆర్. ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయం, ఆంధ్రప్రదేశ్
మరియు భారత వ్యవసాయ పరిశోధన మండలి - వ్యవసాయ సాంకేతిక విజ్ఞాన అనుప్రయోగ సంస్థ, జోన్ -10
ఆధ్వర్యంలో పనిచేస్తున్న కృషి విజ్ఞాన కేంద్రాల విజయ గాథలు

AUTHORS :

Dr.E.Karuna Sree, Dr.P.Lalitha Kameswari, Dr.B.Govinda Rajulu, Sri G.Sandeep Naik, Dr. M. Kavitha, Dr.K.Venkata Subbaiah, Sri G.Shali Raju, Dr.V.Deepthi, Dr.A.Devivaraprasad Reddy, Dr.T.Vijaya Nirmala, Dr.S.Adarsha, Sri P.Rajasekhar, Sri K.C.Bhanu Murthy, Dr.P.Manjari, Ms. S.M. Sailaja, Dr. V. Yugandhar, Dr. V. Nagarjuna, Dr.R.V.S.K.Reddy, Dr.B.Srinivasulu, Dr.Y.G.Prasad and Sri Chiranjiv Choudhary, IFS

KRISHI VIGYAN KENDRAs
Dr. Y.S.R. HORTICULTURAL UNIVERSITY
ICAR-ATARI, ZONE-X

MULTI GRAIN SPROUTS PROTEIN POWDER
GIRIJANA MAHILA PRODUCTS
ITDA-K.R.PURAM
RAGI
BISCUITS
GIRIJANA MAHILA PRODUCTS
ITDA-K.R.PURAM
MULTI
GRAIN
BISCUITS
GIRIJANA MAHILA PRODUCTS
ITDA-K.R.PURAM
JONNA
BISCUITS

SUCCESS STORIES OF KRISHI VIGYNA KENDRAs UNDER Dr. Y.S.R. HORTICULTURAL UNIVERSITY, ANDHRA PRADESH AND ICAR-ATARI, ZONE-X

PREFACE

In Andhra Pradesh four Krishi Vigyan Kendra's (KVKs) are presently in operation under Dr.YSR Horticultural University (Dr.YSRHU), Andhra Pradesh and Indian Council Agricultural Research (ICAR)- Agricultural Technology Application Research Institute (ATARI), Zone-X, with a mandate of **Assessment of Technology** and **Demonstration for its Application** and **Capacity Development** of practicing farmers, rural youth and extension functionaries. The four Krishi Vigyan Kendra's (KVKs) are located at West Godavari District (Venkataramannagudem), East Godavari District (Pandirimamidi), SPSR Nellore District (Periyavaram) and YSR Kadapa District (Vonipenta) are being involved in fine tuning and transfer of technologies in Agriculture, Horticulture, Poultry, Fisheries and Home Science through On farm trails (OFTs) and Front line demonstrations (FLDs) and skill demonstrations etc to the farmers, rural youth and women.

The Success stories of farmers by adopting the technologies suggested by four KVKs under Dr.YSRHU and ICAR-ATARI, Zone-X have been documented and complied as e-publication "Success stories of Krishi Vigyan Kendra's under Dr.YSR Horticultural University and ICAR – ATARI, Zone X" for the benefit of farmers, extension workers and stakeholders of Agriculture / Horticulture and allied sectors.

जनजातीय लोगोंकीआजीविका केलिए एकीकृत खेतीप्रणालीका (IFS) के माध्यमसेआय सृजनकाआश्वासन दिया

Assured Income Generation Through Integrated Farming Systems (IFS) For Livelihood of Tribal Folks

గిరిజన ప్రాంతాలలో సమీకృత వ్యవసాయ విధానాల అమలు ద్వారా మెరుగైన జీవనోపాధి

- इंटीग्रेटेड फार्मिंग व्यवस्था (IFS) इस्तेमाल कि एजानेवाले उद्यमों का एकअंतर-संबंधित सेट है, ताकि एक घटक के उत्पादका अप्रयुक्त / बेकार / व्यवस्था के अन्य घटक केलिए एक इनपुट होगा, जिससे इनपुट लागत कमहो जातीहै और उत्पादकता में सुधार होता है।
- एकीकृत कृषि प्रणाली मॉडल:
- फलोंकीफ़सल - सब्जियाँ – फूलों की संस्कृति - अपारिवृक्षारोपणफसलें - डायरी -शीप / बकरी – कुक्कुट मछली की संस्कृति - सब्जियाँ / फसलें - -मुर्गी पालन – फूल - कुक्कुट

- केवीके, वेंकटरमननगुडेम ने पश्चिम गोदावरी जिले के पोलावरमऔर बट्टाइगुडेम मंडलों में 2016-17 के दौरानआईसीएआर-टीएसपी परियोजना के तहत आदिवासी क्षेत्रोंमें 25 स्थानों पर एकीकृत मछली संस्कृति सह पोल्ट्री सह सब्जी उत्पादन लागूकिया।

- एकीकृत कृषि प्रणाली दृष्टिकोण ने संसाधनों के इष्टतम उपयोग के साथ फसल पैटर्न में अधिकतम उत्पादन केलिए कृषि तकनीकों में बदलाव लाया है।
- उत्पादक उद्देश्यों केलिए कृषि अवशिष्टों का बेहतर पुनर्चक्रण किया जाता है।
- इन प्रणालि यों ने अधिकतम लाभ प्रदतावाले एक सिस्टम के रूप में काम किया।

- मछली का उत्पादन: 4-8 ट / हेक्टेयर, सब्जियां: 2-3 ट / हेक्टेयर, मुर्गी पालन : रु 20,000 / - से रु 24,000 / - प्रतिवर्ष आय दर्ज की गई।
- कार्यान्वयन से रु 90,000 से रु 1,20,000 / हेक्टेयर दर्ज की गई। (पहले रु 40,000 से रु 50,000 / हेक्टेयर था)

- Integrated Farming System (IFS) is an inter-related set of enterprises used, so that the unused/waste/ by product of one component will be an input for other component of the system, thereby reduces the input cost and improves the productivity/ income.
- Integrated Farming System Models:
  Fruit Crops – Vegetables - Flori culture – Apiary
  Plantation Crops – Diary –Sheep/Goat – Poultry
  Fish culture - vegetables/Field Crops – Floriculture –Poultry

- KVK, Venkataramannagudem implemented integrated fish culture cum poultry cum vegetable production in 25 locations in tribal areas under ICAR-TSP project during 2016-17 in Polavaram and Buttaigudem Mandals of West Godavari district.
- The Integrated farming system approach has brought change in farming techniques for maximum production in the cropping pattern with optimal utilization of resources.
- Farm wastes are better recycled for productive purposes.
- These systems worked as a system of systems with maximum profitability.
- Production of fish: 4-8 t/ha, Vegetables: 2-3 t/ha
- Poultry Income from both egg and meat recorded as : Rs. 20,000/- to 24,000/- per year.
- Recorded an assured net income of Rs. 90,000 to 1,20,000/ha (Rs. 40,000 to Rs. 50,000/ha before implementation of IFS).

- గిరిజన గ్రామాలలో గల వనరులను సమీక్షించి క్రింది సమీకృత వ్యవసాయ నమూనాలను ప్రదర్శనల ద్వారా రైతులకు పరిచయం చేయడం జరిగింది.
  పండ్ల తోటలు – కూరగాయలు – పూలసాగు – తేనెటీగల పెంపకం
  వన్యపంటలు – పాడి – గొర్రెలు/మేకలు/కోళ్ళు – కూరగాయలు
  చేపల పెంపకం – కూరగాయలు – వరి/మొక్కజొన్న/ప్రత్తి/పొగాకు – కోళ్ళ పెంపకం
- ఈ పద్ధతుల ద్వారా ఒక పంట వ్యర్థాలు మరియొక పంటకు లేదా వ్యవస్థకు ముఖ్య వనరుగా వినియోగించబడి అధిక ఉత్పాదకతను నమోదు చేసినవి. వివిధ నమూనాలలో సరాసరిగా...
  : చేపల ఉత్పత్తి – 4–8 ట/హె : కూరగాయలు – 2–3 ట/హె.
  : కోళ్ళ ద్వారా ఆదాయం రూ. 20,000/– నుండి రూ. 24,000/– సం॥నకు
  : ఇతర పంటల నుండి ఆదాయం రూ. 30,000/– నుండి రూ. 80,000/– హె. చొప్పున నమోదు చేయబడినది.
- వివిధ సమీకృత వ్యవసాయ విధానాల అమలు ద్వారా సరాసరిన రూ. 90,000/– నుండి రూ. 1,20,000/– నికర ఆదాయం ఒక హెక్టారుకు నమోదు చేయబడినది. ఏక పంట విధానంలో నికర ఆదాయం రూ. 40,000/– నుండి రూ. 50,000/– హె.కు నమోదు చేయబడినది.

आदिवासी किसानों की स्थायी आजीविका के लिए काजू बागों का प्रबंधन
Management of cashew orchards for sustainable livelihood of tribal farmers
జీడిమామిడి తోటల సమగ్ర యాజమాన్యం ద్వారా గిరిజన రైతులకు సుస్థిర జీవనోపాధి కల్పించడం

- केवीके, वेंकटरमननगुडेम ने आदिवासी क्षेत्रों में काजू के बागों में चंदवा प्रबंधन (20 नं), पोषकतत्व प्रबंधन (20 नं) और चाय मच्छर बग (200 नं) पर नियंत्रण जैसे प्रदर्शन किए।
- मृदापरीक्षण के परिणामों के आधार पर, काजू के स्तर पर अनुशंसित (N) एन, (P) पी और (K) के और सूक्ष्म पोषक तत्व के साथ जैविक खाद लगाने का सुझाव दियागया।

- किसानों को इस क्षेत्र में काम करनेवाले आई.टी.डी.ए. और स्वैच्छिक संगठनों की मदद से पोषकतत्वों के समयपर अनुप्रयोग में मदद करने केलिए महत्वपूर्ण जानकारी प्रदान कीगई।
- इन 223 किसानों द्वारा कुल 57.8 टन काजू का विपणन किया गया, जिसकी औसत कीमत रु 123.50/- प्रति किलोग्राम है। पिछले वर्ष (51.6 ट) से 12% उपज वृद्धि दर्ज की गई थी।

- यह गति विधि किसानों द्वारा बहुत स्वीकार की गई और रु 31,250/- प्रति एकड़ की औसत आय से खुश है।

- KVK, VR Gudem conducted demonstrations like canopy management (20 Nos), nutrient management (20 Nos) and control of Tea mosquito bug (200 Nos) in cashew orchards in tribal areas.

- Based on the soil test results, suggested to apply organic manure along with recommended N, P and K and micro nutrients spray at nut formation stage. Critical inputs were provided to the farmers to help them in timely application of nutrients with the help of ITDA and NGOs working in the area.

- A total of 57.8 tonnes of cashew nuts were marketed by these 223 farmers with an average price of Rs.123.5 per kg. Twelve percent yield increase was recorded over the last year (51.6 T).

- This activity was very much accepted by the farmers and were happy with an average increased income of Rs.31,250/- per acre.

- కె.వి.కె., వెంకటరామన్నగూడెం వారిచే గిరిజన ఉప ప్రణాళిక కార్య క్రమం ద్వారా జీడిమామిడి తోటలలో సమగ్ర పోషక యాజమాన్యం మరియు సస్యరక్షణ(20), టీ దోమ నివారణ (200) పై ప్రదర్శనలు నిర్వహించబడినవి.

- భూసార పరీక్షలు నిర్వహించి 20 క్షేత్రాలలో సేంద్రీయ ఎరువులు, నత్రజని, భాస్వరం మరియు పొటాష్ ఎరువులతో పాటు సూక్ష్మ పోషకాలు ముఖ్య వనరులుగా రైతులకు అందించబడినవి.

- సకాలంలో ఈ వనరులు వినియోగించుకునేలా ఐ.టి.డి.ఎ మరియు స్వచ్ఛంద సంస్థల సహకారంతో రైతులను ప్రోత్సహించడం జరిగింది.

- ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న మొత్తం 223 మంది రైతులు ఈ సీజను లో (2015 – 16) 57.8 టన్నుల జీడిగింజలను (12% వృద్ధితో) కిలో రూ. 123.50/- లు సరాసరి రేటుతో విక్రయించారు.

- ఎకరానికి సగటున 31,250/- రూపాయల నికర ఆదాయంతో గిరిజన రైతులు ఉపాధి పొందారు.

पश्चिम गोदावरी जिले के आदिवासी क्षेत्रों में सब्जियों की उन्नत खेती

Improved vegetables cultivation in tribal areas of West Godavari District

ఆధునిక పద్ధతులలో కూరగాయల సాగులో గిరిజన రైతుల విజయగాథ

• पश्चिमी गोदावरी जिले के आदिवासी किसान परंपरागत रूप से सब्जी की खेती करते हैं।

• अल्प जल संसाधनों के कारण कम उत्पादकता, गुणवत्ता युक्त बीज की बेहतर सब्जी की खेती के तरीकों को न अपनाना, बीजों, बीजों के साथ ड्रिप, पेंडल या ट्रेलाइजिंग सिस्टम, सब्जियों में आईपीएम प्रथाओं आदि।

• केवीके, वेंकटरमननगुडेम ने आईटीडीए, के.आर.पुराम के साथ मिलकर बट्टायागुडेम, पोलावरम और जीलुगिमिल्ली मंडल के 24 आदिवासी गांवों में सब्जी की खेती की प्रथाओं में सुधार का प्रदर्शन किया।

• मुख्य क्षेत्र में रोपाई की उत्तरजीविता दर 95 प्रतिशत से अधिक थी।

• ड्रिप और गीली घास का उपयोग करके डेमो क्षेत्र में 40-50% पानी की बचत देखी गई।

• उत्कृष्ट खरपतवार नियंत्रण दक्षता डेमो प्लॉट में देखी गई थी।

• डेमो प्लॉट में यील्ड को 30 से 60% तक बढ़ाया गया था।

• अधिक गुणवत्ता वाली उपज जो बाजार में अधिक मूल्य प्राप्त करती है।

• जीवन स्तर को बढ़ाकर वहाँ के किसानों के लिए आय में वृद्धि।

• यह तकनीक पश्चिम गोदावरी जिले के आदिवासी क्षेत्रों में फैल रही है और वर्तमान में उन्नत सब्जी की खेती के तहत क्षेत्र में 200 एकड़ जमीन रु। 40,000 / - से रु।: 1,20,000 / - प्रति एकड़ है।

- Tribal farmers from West Godavari District are traditionally in to vegetable cultivation.
- Low productivity due to meagre, non-adoption of improved vegetable cultivation practices like quality

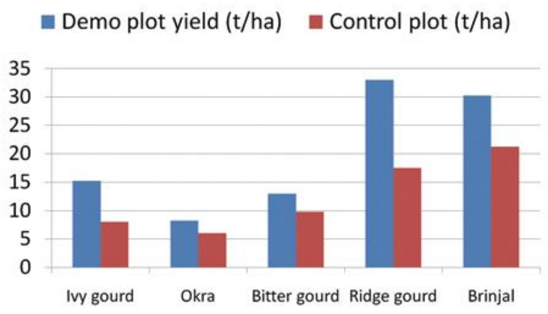

seed, seedlings, drip with mulch, pendals or trellising system, IPM practices in vegetables etc.

- KVK, Venkataramannagudem demonstrated improved vegetable cultivation practices in 24 tribal villages of Buttaiahgudem, Polavaram and Jeelugimilli mandals in collaboration with ITDA, K.R.Puram.
- Survival rate of seedlings in the main field was more than 95 percent.
- More than 40-50% water saving was observed in the demo field by using drip and mulch.
- Excellent Weed control efficiency was observed in the demo plot.
- Yield was increased by 30 to 60% in the demo plot.
- More quality yield that fetches more price in the market.
- Increased income for the farmers there by increasing the quality of life.
- The technology is spreading in tribal areas of West Godavari District and now at present the area under improved vegetable cultivation is about 200 acres with a net income of Rs:40,000/- to Rs:1,20,000/- per acre.

- పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోని గిరిజన గ్రామాలలో కూరగాయ రైతులు నీటి ఎద్దడి, నాణ్యమైన విత్తనాల కొరత, ఆధునిక సేద్య పద్ధతులపై అవగాహన లేకపోవడం కారణంగా అధిక దిగుబడులు పొందలేక పోతున్నారు.
- ఈ అంశాన్ని గుర్తించి, కె.వి.కె. వారిచే గిరిజన ఉప ప్రణాళిక క్రింద 24 గ్రామాలను ఎంపిక చేసి, 100 ఎకరాలలో ఆధునిక సేద్య పద్ధతులలో బెండ, వంగ, చిక్కుడు, బీర, సొర మొదలగు పంటలపై ప్రదర్శనలు నిర్వహించబడినవి.
- డ్రిప్ పద్ధతిలో సమర్ధ నీటి వినియోగం, మల్చింగ్ వాడకం, మేలు రకం విత్తనాలు, సమగ్ర సస్యరక్షణ పద్ధతులు మరియు శాశ్వత పందిర్ల నిర్మాణం వంటి అధునిక పద్ధతులు రైతులకు అందుబాటులోకి తీసుకురాబడినవి.
- దీని ద్వారా ప్రదర్శనాక్షేత్రాలలో 40% నుండి 50% వరకు నీటి ఆదా, 30% నుండి 60% వరకు అధిక దిగుబడులు మరియు మంచి నాణ్యమైన అధిక దిగుబడులతో మార్కెట్‌లో అధిక ధర నమోదు చేయబడినది.
- గిరిజన రైతులు కూరగాయల సాగుపై ఆసక్తి చూపుతూ ఎకరాకు సంవత్సరానికి రూ.40,000/- నుండి రూ.1,20,000/- వరకు నికర ఆదాయం పొందుతున్నారు.

जैविक खेती में कई फसलों की खेती

Cultivation of Multiple Crops in Organic Farming

సేంద్రియ వ్యవసాయం- పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రైతు విజయగాథ

- श्री नीरुकोंडा सत्यनारायण, देममरू गांव, कोव्वुर मंडल, पश्चिम गोदावरी जिला का निवासी।
- पिछले 10 वर्षों से केला, पपीता और सब्जियों में जैविक खेती का अभ्यास कर रहा है।
- जैविक खेती से कृषि उत्पादन और 14 प्रकार के कार्बनिक आदानों का उपयोग किया जाता है।
- केले और पपीते में मल्चिंग के लिए फसल के अवशेषों का उपयोग किया जा रहा है।
- आंध्र प्रदेश सरकार ने ZBNF के तहत किकोड़ा और केले की जैविक खेती को एक सफल कहानी के रूप में दर्ज किया।
- जैविक खेती अपनाने के लिए लगभग 35-40 किसानों को प्रेरित किया।
- खेती की जैविक विधि ने बाहरी आदानों पर निर्भरता कम कर दी है और उच्च बाजार की मांग पैदा की है।
- Sri Neerukonda Satyanarayana, R/o. Dommeru, Kovvur Mandal, West Godavari District practicing Organic farming in Banana, Papaya and Vegetables for the past 10 years.

- On farm production and use of 14 types of Organic inputs is practiced.

- Crop residues are being used for mulching in Banana and Papaya.

- Government of Andhra Pradesh, under ZBNF recorded organic cultivation of spine gourd and banana as a success story.

- Motivated nearly 35-40 farmers to adopt organic farming.

- Organic method of cultivation has reduced dependence on external inputs and created high market demand.

Economics with Organic Farming

Economics with organic farming				
Crop	Yield/ac	Cost of cultivation (Rs/ac)	Gross income (Rs/ac)	Net income (Rs/ac)
Banana	25 tonnes	60,000	2,00,000	1,40,000
Vegetables (spine gourd, chill & brinjal)	4 tonnes	40,000	3,50,000	3,10,000
Black gram	5 quintals	5000	40,000	35,000
Papaya	To be recorded	25,000	To be recorded	

- శ్రీ నీరుకొండ సత్యనారాయణ గారు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా లోని కొవ్వూరు మండలం, దొమ్మేరు గ్రామ రైతు.
- గత 10 సం॥లుగా అరటి, బొప్పాయి మరియు కూరగాయలు సేంద్రీయ విధానాలతో పండిస్తున్నారు.
- వారి క్షేత్రంలో 14 రకాల సేంద్రీయ ఎరువులను మరియు ఉత్పత్తులను తయారుచేసి, వినియోగిస్తున్నారు.
- పంట వ్యర్థాలను మల్చింగ్‌గా అరటి మరియు బొప్పాయి పంటలలో వినియోగిస్తున్నారు.
- ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ప్రకృతి వ్యవసాయ విధానాలలో భాగంగా ఆగాకర మరియు అరటి ఉత్పత్తిని సఫల గాథ గా నమోదు చేశారు.
- రాష్ట్రంలోని 35-40 మంది రైతులను సేంద్రీయ వ్యవసాయ విధానాలవైపు ప్రోత్సహించారు.
- సేంద్రీయ వ్యవసాయ విధానాల వల్ల బయటి ఉత్పాదకాల వినియోగం తగ్గి, సాగు ఖర్చు నియంత్రించబడి, నాణ్యమైన పంటకు అధిక మార్కెట్ డిమాండ్ కల్పించబడినది.

अमूर कॉमन कार्प का विकास प्रदर्शन - एक बेहतर मछली विविधता

Demonstration and Growth Performance of Amur Common Carp

అమూర్ కామన్ కార్ప్ జాతి చేపల పెరుగుదల ద్వారా ఆదాయ అభివృద్ధి

- देश में कार्प मछली का उत्पादन अंतर्देशीय संसाधनों की प्रणाली यानी कैप्चर और कल्चर दोनों से हो रहा है।
- 80% से अधिक अंतर्देशीय मछली उत्पादन कार्प मछली (आईएमसी और विदेशी कार्प) द्वारा दर्शाया गया है।
- सामान्य कार्प, व्यापक, अर्ध गहन और गहन खेती के तहत प्राकृतिक और संस्कृति तालाबों (मोनो और पाली) में स्टॉक करने के लिए महत्वपूर्ण उम्मीदवार प्रजातियों में से एक बन गया है।
- प्रदर्शनों को 6 स्थानों (वेंकटरामनगुडम, थैलिकिचेरला, पांडुगुदेम, रेड्डीगनापावरम, पूर्व रेकुलाकुंटा और पश्चिम रेकुलाकुंटा में लिया गया था) ने अक्टूबर 2018 के महीने के दौरान अन्य आईएमसी मछली बीज के साथ लगभग 800 नग / एकड़ स्टॉक किया था।(अमूर कॉमन कार्प में तेजी से विकास की क्षमता (सामान्य कार्प की तुलना में 27% तेज) है।
- देर से परिपक्व होना (पहले साल के अंत में मछली का प्रजनन)।
- कृत्रिम फ़ीड स्वीकार करता है और मौजूदा स्टॉक के समान भोजन की आदत है।
- शरीर पतला है और पेट आम कार्प से छोटा है।
- Of 6 महीने की अवधि के भीतर औसत वजन 845 ग्राम।
- 22 अधिकतम आकार 2250 ग्राम है।
- 720 न्यूनतम आकार 720 ग्राम है।
- सर्दियों के मौसम में अच्छी वृद्धि देखी गई।
- पालन की अवधि कम कर देता है।
- स्थानीय स्थिति में अनुकूलन।

- Carp fish production in the country is coming from both the systems of inland resources i.e., Capture and culture. Over 80% of inland fish production is represented by Carp fish (IMC and Exotic carps).

- Common carp has become one of the important candidate species for stocking in the natural and culture ponds (mono & poly) both under extensive, semi intensive and intensive farming.
- Demonstrations were taken up in 6 locations (VRGudem, Thelikicherla, Pandugudem, Reddyganapavaram, East Rekulakunta & West rekulakunta) stocking about 800 nos/acre along with other IMC fish seed during the month of October 2018.
- Amur common carp is having fast growth potential (27% faster than common carp).
- Late maturing (Fish spawning at the end of first year).
- Accepts artificial feed and has similar food habit to that of existing stock.
- Body is slender and belly is smaller than common carp.
- Average weight of 845 grams within 6 months of duration.
- Maximum size is 2250 grams.
- Minimum size is 720 grams.
- Observed good growth during winter season.
- Reduces the culture duration.
- Adapts to local condition.
- కార్ప్ జాతి చేపల ప్రజాతులలో కామన్ కార్ప్ ముఖ్యమైన రకం.
- అమూర్ కామన్ కార్ప్ అను అభివృద్ధి పరచిన కామన్ కార్ప్ ప్రజాతిని కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం, వెంకటరామన్న గూడెం పరిధిలోని 6 గ్రామాలలో ఎకరాకు 800 చొప్పున ఇతర కార్ప్ జాతి చేపలతో కలిపి పెంపకం పై ప్రదర్శనలు జాతీయ మత్స్య అభివృద్ధి బోర్డు, హైదరాబాద్ వారి సహకారంతో నిర్వహించబడినవి.
- ఈ రకం చేపలు సరాసరి 27% అధిక పెరుగుదలను నమోదు చేసినవి.
- ఆరు నెలల వ్యవధిలో 845 గ్రాముల సరాసరి బరువు తో అత్యధికంగా 2250 గ్రాములు మరియు అత్యల్పంగా 720 గ్రాములు గా నమోదయినది.
- పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోని వాతావరణ పరిస్థితులకు అనుగుణమైనవి మరియు చలికాలంలో మంచి ఎదుగుదలను కలిగి తక్కువ కాలంలో పట్టుబడికి వచ్చే రకంగా గుర్తించబడినది.

केवीके, पश्चिम गोदावरी जिले-2 (वेंकटरमननगुडेम),आंध्र प्रदेश

KVK, West Godavari District-2 (Venkataramannagdudem), A.P.

కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం, పశ్చిమగోదావరి జిల్లా-2, (వెంకటరామన్నగూడెం), ఆం॥ప్ర॥

मधुमक्खी पालन -एक सफल कौशल आधारित हस्तक्षेप

Apiculture -A successful skill based intervention

గ్రామీణ మరియు గిరిజన యువతకు తేనెటీగల పెంపకం నైపుణ్యంతో కూడిన ఉపాధి కార్యక్రమం

- एपिस मेलिफेरा और एपिस सेराना इंडिका नामक शहद मधुमक्खी प्रजातियों का वर्चस्व कौशल आधारित हस्तक्षेप के रूप में पहचाना जाता है।
- आरकेवीवाई के तहत ग्रामीण आदिवासी किसानों को 6 दिन का प्रशिक्षण दिया गया।
- बटाईगुडेम मंडल के कामियाकुंटा, पांडुगुडेम और बंदरलगुडेम गांवों के सोलह आदिवासी किसानों को केवीके, वीआर गुडेम की जनजातीय उप योजना गतिविधि के तहत मधुमक्खी के छत्ते के साथ समर्थन किया गया।
- केवीके के वैज्ञानिकों द्वारा इकाइयों को नियमित अनुवर्ती दौरे भी आयोजित किए गए और मधुमक्खी के छत्ते के प्रभावी रखरखाव के लिए सलाह दी गई।
- फीडिंग के संदर्भ में सहायता, चींटियों और दीमक से सुरक्षा, गतिविधि को मजबूत बनाने के लिए इन किसानों को कंघी नींव चादर और पोर्टेबल शहद निकालने की उपलब्धता उपलब्ध कराई जाती है।
- शहद को दिसंबर से जून तक प्रत्येक बॉक्स से @ 10-15 किलोग्राम निकाला जा सकता है। इन कॉलोनियों से निकाले गए शहद को @ रुपये में बेचा जा सकता है। मौसम और मांग के आधार पर 300 / - से 500 / - रुपये प्रति किलोग्राम।
- Domestication of honey bee species *viz., Apis mellifera* and *Apis cerana indica* is identified as skill based intervention.
- Conducted trainings to rural tribal farmers under various schemes.

- Sixteen tribal farmers from Kamaiahkunta, Pandugudem and Bandarlagudem villages of Buttaigude mmandal were supported with bee hive boxes under Tribal Sub Plan activity of KVK, VR Gudem
- Regular follow up visits were also conducted by the scientists of KVK to the units and advised for effective maintenance of the bee hives.
- Support in terms of feeding, protection from ants and termites, making availability of comb foundation sheets and portable honey were be provided to these farmers for strengthening the activity.
- Honey was extracted @ 20-25 Kg from each box from December to June. Honey extracted from these colonies was sold @ Rs. 300/- to 500/- per Kg. depending on the season and demand.
- తేనెటీగలు *ఎపిస్ మెల్లిఫెరా* మరియు *ఎపిస్ సెరానా ఇండికా* రకాల పెంపకం గ్రామీణ మరియు గిరిజన యువతకు ఉపాధి మరియు నైపుణ్యత అభివృద్ధి కార్యక్రమంగా గుర్తించబడినది.
- కె.వి.కె., వెంకటరామన్నగూడెం నందు "తేనెటీగల పెంపకం"పై శిక్షణా కార్యక్రమాలు ఆర్.కె.వి.వై. మరియు గిరిజన ఉప ప్రణాళిక పథకాల క్రింద గ్రామీణ మరియు గిరిజన యువతకు నిర్వహించబడినవి.
- గిరిజన గ్రామాలైన కామయ్యకుంట, బండార్లగూడెం, అలివేరు, లంకలపల్లి మరియుపండుగూడెం గ్రామాలకు చెందిన గిరిజన యువతకు ఎపిస్ సెరానా ఇండికా రకం తేనెటీగల పెట్టెలు గిరిజన ఉప ప్రణాళిక క్రింద ఇవ్వబడినవి.
- కె.వి.కె. శాస్త్రవేత్తలు ఆయా గ్రామాలలో తేనెటీగల పెట్టెల నిర్వహణను ఎప్పటికప్పుడు సమీక్షిస్తూ, మెళకువలను తెలియచేశారు.
- ఒక్కొక్క పెట్టె నుండి సంవత్సరానికి 20 – 25 కిలోల తేనెను తీసి కిలో రూ.300 – రూ. 500/– వరకు విక్రయించడం ద్వారా ఆదాయం పొందుతున్నారు.

एक आय सृजन गतिविधि के रूप में बाजरा प्रसंस्करण

Millet processing as an income generating activity

చిరుధాన్యాల ఉత్పత్తుల ద్వారా గిరిజన మహిళలకు స్వయం ఉపాధి

• तीस आदिवासी महिलाओं को केवीके वेंकटरमनगुडेम में बाजरा प्रसंस्करण और मूल्य संवर्धन पर प्रशिक्षित किया गया

• दो समूहों यानी "गिरिवनिष्ठ" और "गिरिपोशन" का गठन किया गया और टीएसडी गतिविधियों के तहत बाजरा प्रसंस्करण इकाइयाँ शुरू की गईं।

• ITDA, K.R. पुरम ने आधारिक संरचना और रु। 30,000 / - प्रत्येक समूह केवीके को रिवाल्विंग फंड के रूप में ब्रांड नाम "एसआरआई फूड्स" के पंजीकरण और उत्पादों के पंजीकरण, पैकिंग और लेबलिंग के लिए सुविधा।• दो समूहों ने बाजरा आधारित माल्ट और बिस्कुट तैयार करना शुरू किया और एजेंसी क्षेत्र में 26 आदिवासी कल्याण स्कूलों को आपूर्ति की।

• आदिवासियों को खुले और ऑनलाइन बाजारों में विभिन्न उत्पादों का विपणन करने का अधिकार है। रु .२,००,००० / - प्रति माह की राशि का व्यवसाय समूहों द्वारा इस गतिविधि के माध्यम से किया जाता है, जिसमें प्रत्येक सदस्य के लिए ५,००० से ६,००० / - रुपये की नियमित आय होती है।

- Thirty tribal women were trained on millet processing and value addition at KVK, Venkataramannagudem
- Two groups i.e. “Girivanitha” and “Giriposhana” were formed and millet processing units were started under TSP activities.
- ITDA, K.R.Puram has provided infrastructure and Rs.30,000/- as Revolving fund to each group. KVK facilitated for Registration of brand name “SRI FOODS” and *fssai* registration, packing and labelling of the products.
- Two groups started preparation of millet-based malt and biscuits and supplying to 26 tribal welfare schools in the agency area.
- The tribals are empowered to market various products in open and online markets.

Business of an amount of Rs.2,00,000/- per month is done by the groups through this activity, with a regular income of Rs.5,000 to 6,000/- PM for each member.

- ముప్పై మంది గిరిజన మహిళలకు చిరుధాన్యాల ఉత్పత్తుల తయారీపై మూడు రోజుల శిక్షణ కె.వి.కె., వెంకటరామన్నగూడెం నందు నిర్వహించబడింది.
- **“గిరివనిత”** మరియు **“గిరిపోషణ”** అనే రెండు సంఘాలుగా ఏర్పాటుచేసి ఐ.టి.డి.ఎ., కోటరామచంద్రపురం ప్రాంగణంలో చిరుధాన్యాల ఉత్పత్తుల యూనిట్లను గిరిజన ఉప ప్రణాళిక నిధుల ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడినవి.
- ఐ.టి.డి.ఎ వారు రూ.30,000/- భ్రమణ నిధిగా ఏర్పాటు చేయగా, కె.వి.కె వారి సాంకేతిక సహకారంతో “శ్రీఫుడ్స్” అనే పేరును రిజిస్ట్రేషన్ చేయడంతో పాటు *“ఎఫ్.యస్.యస్.ఎ.ఐ”* రిజిస్ట్రేషన్ కలిగి చిరుధాన్యాల ఉత్పత్తుల తయారీ, ప్యాకింగ్ మరియు మార్కెటింగ్ నిర్వహించబడుతున్నది.
- గిరిజన మహిళలు మల్టీగ్రెయిన్ మాల్ట్, మల్టీగ్రెయిన్ బిస్కెట్స్, జొన్న బిస్కెట్స్, రాగి బిస్కెట్స్ మొదలగు ఉత్పత్తులను తయారుచేసి 26 గిరిజన సంక్షేమ పాఠశాలలకు మరియు సూపర్ మార్కెట్లకు సరఫరా చేస్తున్నారు.
- ఈ ఉపాధి కార్యక్రమం ద్వారా ఒక్కొక్క సంఘం నెలకు సుమారు రూ.2,00,000/- రూపాయల వ్యాపారం చేయడంతోపాటు ఒక్కొక్క మహిళ రూ.5,000/- నుండి రూ.6,000/- ఆదాయాన్ని పొందుతున్నారు.

कई फसल प्रणाली प्रबंधन

Multiple Cropping Systems Management

బహుళ పంటల వ్యవస్థల యాజమాన్యం - పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రైతు విజయ గాథ

- श्री मुल्लापुड़ी मुरली कृष्णा, कलावलापल्ली गांव, चगलू मंडल, पश्चिम गोदावरी जिले का निवासी।
- पिछले 15 वर्षों से कई फसलों की खेती को अपनाया।
- पहली बार नवीन पद्धति के रूप में तेल ताड़ सिंचाई में सूक्ष्म सिंचाई और प्रजनन को अपनाया।
- तेल ताड़ में इंटरक्रॉप के रूप में प्रस्तुत कोको का उपयोग तेल के पौधों के लिए गीली घास के रूप में गिराए गए और कार्बनिक पदार्थों को समृद्ध करने के लिए भी किया जाता है।
- राज्य में पहली बार नारियल और तेल ताड़ में इंटरप्रॉप के रूप में जायफल की खेती की गई।
- यह निष्कर्ष निकाला गया कि, जायफल अधिक लाभकारी, उपयुक्त और कम परिश्रम के रूप में तेल ताड़ / नारियल में होता है।
- बागवानी विभाग के सहयोग से जिले में 250 हेक्टेयर में इंटरप्रॉप के रूप में जायफल के विस्तार के लिए प्रयास किए गए।

- Sri Mullapudi Murali Krishna, R/o.Kalavalapalli, Chagallu mandal, West Godavari District adopted cultivation of multiple crops for the past 15 years.
- Adopted micro irrigation and fertigation in oilpalm as innovative method for the first time.
- Introduced cocoa as intercrop in oilpam and used dropped cocoa leaves as mulch for oilpalm plants and also to enrich organic matter.

- Cultivated Nutmeg as intercrop in coconut and oilpalm for the first time in the state.
- Concluded that, Nutmeg is more profitable, suitable and less laborious as an intercrop in oilpalm/coconut
- Efforts were made for expansion of nutmeg as an intercrop in 250 ha in the district with the support of Department of Horticulture.

Economics with Multiple Cropping System

S.No	Cropping System	Year of Adoption	Yield/ac	Cost of Cultivation (Rs./ac)	Gross income (Rs./ac)	Net Income (Rs./ac)
1	Oil palm	2002	8 .0 T	23,000	60,800	37,800
2	Coconut	2003	7000 Nuts	22,000	56,000	34,000
3	Coconut + Cocoa	2009	400 Kg	27,000	68,000	41,000
4	Oilpalm + Nutmeg	2007	7500 Nuts	3,500	22,500	19,000
5	Oilpalm + Piperlongum + Cocoa	2008	80 kg (Piper) 90 Kg (Cocoa)	24,800 7,200	32,400 15,300	7,600 8,100
6	Coconut + Pineapple	2013	4000 fruits	40,000	1,20,000	80,000
7	Guava	2009	16 T	45,000	1,28,000	83,000
8	Banana	2018	22 T	77,000	1,98,000	1,21,000
9	Ginger	2017	9 T	1,21,000	2,52,000	1,31,000

- శ్రీ ముళ్లపూడి మురళీకృష్ణ పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోని చాగల్లు మండలం, కలవలపల్లి గ్రామ రైతు.
- గత 15 సం॥లుగా కొబ్బరి మరియు ఆయిల్ పామ్ ఆధారిత బహుళ పంటల యాజమాన్యంపై కృషి చేస్తున్నారు.
- మొదటిసారిగా జిల్లాలో ఆయిల్‌పామ్ లో సూక్ష్మ సేద్యం మరియు ఫెర్టిగేషన్ విధానాన్ని అమలు చేశారు.
- ఆయిల్‌పామ్ పంటలో అంతరపంటగా కోకో సాగును తొలిసారిగా జిల్లాలో చేపట్టడంతో పాటు, కోకో ఆకులను ఆయిల్‌పామ్ చెట్లకు మల్చింగ్‌గా మరియు సేంద్రియ ఎరువుగా వినియోగిస్తున్నారు.
- జాజికాయ పంటను కొబ్బరి మరియు ఆయిల్‌పామ్ తోటల్లో అంతరపంటగా తొలిసారి ప్రవేశపెట్టి మంచి ఫలితాలు పొందారు. ఈ పంట ఇతర అంతరపంటల కంటే తక్కువ శ్రమతో అధిక లాభాలు పొందటానికి అనువైనదిగా గుర్తించారు.
- జిల్లా ఉద్యానశాఖ సహాయంతో 250 హెక్టార్లలో జాజికాయ పంటను ఇతర రైతుల పొలాలలో వేయడానికి సహకరించారు.

जनजातीय क्षेत्र में रबड़ उत्पादकों की आजीविका में सुधार के लिए केवीके की गतिविधियाँ।

Livelihood Improvement of Rubber Growers in Tribal Area of East Godavari District, A.P.

గిరిజన రబ్బరు రైతుల జీవనోపాధి మెరుగుపరుచుటకు కె.వి.కె. చేపట్టిన కార్యక్రమాలు

- कृषि विज्ञान केंद्र, पंडरीमीमेदी ने आई.टी.डी.ए. और केंद्रीय रबड़ बोर्ड, के साथ मिलकर मरदूमिलि मंडल के 220 आदिवासी रबड़ उत्पादक किसानों को " रबड़ टैपिंग और प्रसंस्करण" में पांच प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित किए।
- आदिवासी उप योजना के तहत एक पारिवारिक उत्पादन संगठन यानी गिरिजाना रबर किसानों का कल्याण संघम, मरदुमिली मंडल के पंडरीमिडिमिकोटा गाँव से संबंधित 20 आदिवासी रबर उत्पादकों को दो रबर रोलर्स, रबर टैपिंग और प्रसंस्करण उपकरण प्रदान किए।
- बीस आदिवासी किसानों ने रबर दोहन, प्रसंस्करण शुरू किया और 5430 किग्रा का उत्पादन किया। (रु 130/- प्रति किलो) रबर शीट (आरएसएस -4 ग्रेड) की बिक्री से रु 7,05,900/- अर्जित किए।
- 160 दिनों की अवधि में प्रत्येक आदिवासी रबर उत्पादक ने औसतन रु 35,295/- अर्जित किए।

- In 2017-18 Krishi Vigyan Kendra, Pandirimamidi conducted five training programmes in "Rubber Tapping and processing" to 220 tribal rubber growing farmers of Maredumilli mandal in association with Integrated Tribal Development Agency, Rampachodavaram and Central Rubber Board, Rampachodaarm.
- Under Tribal Sub Plan 2018-19, KVK, Pandirimamidi provided two rubber rollers, rubber tapping and processing equipments to trained 20 tribal rubber growers belonging to a Famers Produce Organization i.e. **Girijana Rubberu Raithula Samkshema Sangham,** Pandirimamidikota village of Maredumilli mandal.

- In 2019-20, twenty tribal farmers started rubber tapping, processing and produced 5430kg (Rs. 130/- per kg) of rubber sheets (RSS-4 grade) earned Rs:7,05,900/- (Rupees Seven lakh five thousand nine hundred only)
- On an average, each tribal rubber grower earned Rs.35,295/- (Rupees Thirty five thousand two hundred and ninty five only) over a period of 160 days.
- కెవికె, పందిరిమామిడి సమీకృత గిరిజన అభివృద్ధి సంస్థ, రంపచోడవరం మరియు సెంట్రల్ రబ్బరు బోర్డు, రంపచోడవరం వారు సంయుక్తంగా మారేడుమిల్లి మండలానికి చెందిన 220 మంది గిరిజన రబ్బరు రైతులకు “రబ్బరు ట్యాపింగ్ మరియు ప్రోసెసింగ్” పై శిక్షణ ఇవ్వడం జరిగింది.
- కె.వి.కె. పందిరిమామిడి వారు గిరిజన ఉప ప్రణాళికలో భాగంగా మారేడుమిల్లి మండలం, పందిరిమామిడికోటకు చెందిన **గిరిజన రబ్బరు రైతుల సంక్షేమ సంఘం** అను రైతు ఉత్పత్తి సంఘంలోని శిక్షణ పొందిన 20 మంది గిరిజన రబ్బరు రైతులకు రెండు రబ్బరు రోలర్లు, ట్యాపింగ్ మరియు ప్రోసెసింగ్ పరికరాలు ఇవ్వడం జరిగింది.
- ఈ 20 మంది గిరిజన రైతులు రబ్బరు ట్యాపింగ్ మరియు ప్రోసెసింగ్ మొదలు పెట్టి 2019-20 సం॥నకు గాను 5430 కేజీల (రూ.130/-) రబ్బరు షీట్లు (ఆర్ఎస్ఎస్ గ్రేడ్) తయారు చేసి, తద్వారా మొత్తం రూ.7,05,900/-సంపాదించడం జరిగింది.
- ఒక గిరిజన రబ్బరు రైతు సంవత్సరానికి 160 రోజులు ట్యాపింగ్ మరియు ప్రోసెసింగ్ చేసుకుని రూ.35,295/-ఆదాయాన్ని పొందడం జరిగింది.

जनजातीय लोगों के जलाशयों में केज एक्वा संस्कृति का विकास।

Development of Cage Aqua Culture in Reservoirs of Tribal Folks

గిరిజన ప్రజల జలాశయాల్లో కేజ్ ఆక్వాకల్చర్ అభివృద్ధి

- पूर्वी गोदावरी जिले के एजेंसी क्षेत्र में रामपछोड़ावरम मंडल में दो मध्यम सिंचाई परियोजनाएँ - भूपतिपालम और मुसुरामिल्ली जलाशय हैं।
- इन सिंचाई परियोजनाओं के कारण प्रभावित 147 आदिवासी परिवारों को वर्ष 2014 में दो "प्राथमिक आदिवासी मछुआरा सहकारी समितियों" के रूप में प्रशिक्षित और पंजीकृत किया गया और 41 आदिवासी मछली किसानों को पी.एफ.टी.सी.एस. में सदस्यता मिली।

- केवीके, पंडरीमिडी में 70 आदिवासी किसानों के लिए टैंक आधारित मछली संस्कृति और प्रबंधन प्रथाओं पर 5 दिवसीय प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित किया।
- आदिवासी परिवारों की सामाजिक-आर्थिक स्थिति में सुधार लाने के लिए केवीके, पंडरीमीमेडी ने 2016-17 के दौरान दोनों जलाशयों में केज एक्वा संस्कृति की स्थापना की।

- एक वर्ष में **9600** किग्रा से अधिक की मछली की कटाई की गई और रु **100/-** प्रति किलो बेची गई और सकल आय रु **9,60,000/-** अर्जित की गई।

- The agency area of East Godavari District has two medium irrigation projects in Rampachodavaram mandal *viz*. Bhupatipalem and Musurumilli reservoirs.
- 147 tribal families who are affected due to these irrigation projects were trained and registered as two **"Primary Tribal Fishermen Co-operative Societies"** in the year 2014 and 41 tribal fish farmers got the membership in PFTCS.

- Conducted 5 day training programme on Tank Based Fish Culture and Management Practices for 70 tribal farmers at KVK, Pandirimamidi.
- KVK, Pandirimamidi has established Cage Aqua Culture in both reservoirs during 2016-17 in order to improve the socio-economic status of tribal families.

Fish Production:

1. Total Cages (In one reservoir) : 12 Nos.
2. Total Fish number (Released) : 16,000 (100gr each)
3. Survival Rate :50% i.e.8000 Nos.
4. Growth (Avg. Weight) : 1.2 kg (850g to 1150g)
5. Age : 12 Months
6. Fish production : 9600kg
7. Sale price : Rs:100/- per kg
8. Gross income : Rs:9,60,000/-
9. Cost of cultivation (Feed cost) : Rs:2,40,000/-
10. Net income : Rs: 7,20,000/-
11. B.C.Ratio : 4:1

తూర్పు గోదావరి జిల్లా లోని రంపచోడవరం మండలంలో భూపతిపాలెం మరియు ముసురుమిల్లి జలాశయాల్లో రెండు మధ్యస్థ నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులు ఉన్నాయి.

ఈ నీటిపారుదల ప్రాజెక్టుల వల్ల ప్రభావితమైన 147 గిరిజన కుటుంబాలకు 2014 వ సం॥లో శిక్షణ ఇచ్చి, రెండు **"ప్రాథమిక గిరిజన మత్స్యకారుల సహకార సంఘాలు"** గా నమోదు చేయబడ్డాయి. మరియు 41 గిరిజన రైతులకు పి.ఎఫ్.టి.సి.ఎస్.లో సభ్యత్వం లభించింది.

70 మంది గిరిజన రైతులకు మంచినీటి చెరువులలో చేపల పెంపకం మరియు యాజమాన్య పద్ధతులపై 5 రోజుల శిక్షణా కార్యక్రమమును కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం, పందిరిమామిడి నందు నిర్వహించబడినది.

ఈ గిరిజన కుటుంబాల సామాజిక ఆర్థిక స్థితిని మెరుగుపరిచేందుకు కె.వి.కె., పందిరిమామిడి వారు 2016-17వ సం॥లో ఈ రెండు జలాశయాలలో కేజ్ ఆక్వా కల్చర్‌లను ఏర్పాటు చేసి వారికి తగిన శిక్షణ ఇవ్వడం ద్వారా ఉపాధి కల్పించడం జరిగింది.

చేపల ఉత్పత్తి :

1. మొత్తం కేజ్‌లు : 12
2. మెత్తం చేపల సంఖ్య (విడుదల చేసినవి) : 16,000 చొప్పున (ఐ.ఎమ్.సి. - చేప పిల్లలు - కట్ల, రోహు, మృగాల, గడ్డిచేప)
3. మనుగడ రేటు : 50 శాతం (8000 పిల్లలు)
4. పెరుగుదల (సరాసరి బరువు) : 1.2 కిలోలు (850 గ్రా॥ నుండి 1150 గ్రా॥లవరకు)
5. వయస్సు : 12 నెలలు
6. మొత్తం చేపల ఉత్పత్తి : 9600 కిలోలు
7. అమ్మకం ధర : రూ.100/- కిలో చేప
8. మొత్తం రాబడి : రూ.9,60,000/-
9. మొత్తం పెట్టుబడి (దాణా ఖర్చు) : రూ.2,40,000/-
10. నికర రాబడి : రూ.7,20,000/-
11. ఆదాయ : వ్యయ నిష్పత్తి : 4:1

आलुकी (कोलोकेसिया) किस्म केसीएस -3 का परिचय

Introduction of Colacasia variety KCS-3 for higher yields

అధిక దిగుబడి కోసం చేమగడ్డ రకం కెసిఎస్-3

- केवीके, पेरियावरम ने प्रत्येक किसान को 50 किलोग्राम की केसीएस -3 बीज सामग्री प्रदान करके चार अलग-अलग स्थानों में एक नया कोलोकेसिया किस्म केसीएस -3 पेश किया है।
- आलुकी की खेती पर किसानों के लिए प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित किया गया था।
- केसीएस -3 के साथ तुलना में बढ़ी हुई पैदावार और परिपक्व किस्म 5-5.5 महीने दर्ज की गई थी। स्थानीय किस्म 7 महीने की अवधि की थी।
- एक हेक्टेयर के लिए शुद्ध आय रु। 6,90,000 थी, उपज में वृद्धि 11.76% तथा लाभ का अनुपात 1: 5.3 है।

- KVK, Periyavaram has introduced a new Colocasia variety, KCS-3 in four different locations by providing seed material of 50kg to each farmer.
- Training programmes, both on and off campus on cultivation practices of Colacasia was conducted.
- Increased yield and early maturing variety (5-5.5 months) compared to local variety (7 months duration) were recorded with KCS-3
- Net income for one hectare was Rs.6,90,000/- in demo plot where as in farmers practice it was Rs.4,25,000/- Percentage increase in the yield was 11.76%.Cost benefit ratio was 1:5.3.

- కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం, పెరియవరం నాలుగు వేర్వేరు ప్రదేశాలలో క్రొత్త చేమగడ్డ రకం, కెసిఎస్-3 ను ప్రవేశపెట్టింది.
- ప్రతి రైతుకు 50 కిలోల కెసిఎస్-3 దుంపలను అందించారు.
- రైతులకు చేమగడ్డ సాగు పద్ధతులపై క్యాంపస్‌లో మరియు వెలుపల శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహించబడ్డాయి.
- రైతుల మునుపటి సాధనతో పోలిస్తే ఈ రకంలో అధిక దిగుబడులు మరియు ప్రారంభ పరిపక్వత (5-5.5 నెలలు) నమోదు చేయబడ్డాయి.
- స్థానిక రకాలతో పోలిస్తే ఈ రకం ఫైటోఫ్థోరా ఆకుమాడు తెగులును తట్టుకుంటుంది.
  క్రొత్తగా ఆచరించిన పద్ధతితో నికర ఆదాయం రూ. 6,90,000/-, ఇక్కడ రైతుల ఆచరణలో ఉన్న సాధనతో నికర ఆదాయం రూ. 4,25,000/-.
- వ్యయ ప్రయోజన నిష్పత్తి 1:5.3 కూడా తులనాత్మకంగా ఎక్కువ.

KCS-3

LOCAL VARIETY

केवीके, SPSR नेल्लोर -2 (पेरियावरम), अन्ध्रा प्रदेश
KVK, SPSR NELLORE-2 (Periyavaram), A.P.
కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం, యస్.పి.యస్.ఆర్. నెల్లూరు-2, (పెరియవరం), ఆం॥ప్ర॥

आंध्र प्रदेश के नेल्लोर जिले में खट्टा नींबू में घुन कीट के प्रबंधन

Management of Mite infestation in Acid lime at Nellore district of Andhra Pradesh by using Novel Acaricides

నిమ్మలో తవిటి పురుగుల సంహారిణి ఉపయోగించి నల్లి నివారణ

- खट्टा नींबू में घुन कीट के प्रबंधन के लिये प्रोपरगाइट और स्पिरोमिसेफेन प्रणालीगत कीटनाशक होते हैं।
- दोनों स्थानीय बाजारों में कम लागत और प्राकृतिक दुश्मनों के लिए सुरक्षित हैं और कीटों को लक्षित करने के लिए अत्यधिक प्रभावी हैं।
- किसानों को अभ्यास के लिए घुन के प्रबंधन पर प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित किए गए थे।
- उपज में उचित रसायन के साथ वृद्धि को वैकल्पिक रूप से एक के बाद एक इस्तेमाल किया गया।
- शुद्ध आय रु 35,000/- के साथ इन रासायनिक का उपयोग करके खेती की कम लागत के साथ उच्च आय, लागत लाभ अनुपात 1:3.69 भी तुलनात्मक रूप से अधिक था।

- Mite infestation in acid lime results in severe loses in yield and quality.
- Propargite-Broad spectrum non-systemic acaricide with availability of both liquid and powder formulation and can be sprayed by acrial application, air blast sprayer, and high pressure hand wand.
- Spiromesifen-It is a growth inhibitor and reduce fecundity in mites and safer to bees.
- Both are available in local markets with low cost and safer to natural enemies and highly effective to target pests.

- Training Programmes were conducted on management of mite infestation to practicing farmers.
- Increase in the yield with proper chemical were alternatively used one after the other.
- High returns with low cost of cultivation by using these chemicals.Net incomes with the newer molecule was 35,000/- where as in farmers practice it was 31,500/-. Cost benefit ratio was 1:3.69 which also comparatively high.

- నిమ్మలో నల్లి ఆశించడం వల్ల దిగుబడి తగ్గడమేగాక నాణ్యత లోపిస్తుంది.
- ప్రొపర్గైట్ – ద్రవ మరియు పొడి రూపంలో లభిస్తుంది. ఇది బ్రాడ్ స్పెక్ట్రం నాన్ –సిస్టమిక్ అకారిసైడ్, ఏరియల్ మరియు ఎయిర్ బ్లాస్ట్ పిచికారికి అనువైనది.
- స్పైరోమెసిఫెన్ – కీటకం ఎదుగుదలకు నిరోధంగా పనిచేస్తుంది, పురుగులలో జననశక్తిని హరించి వేస్తుంది మరియు తేనెటీగలకు సురక్షితం.
- రెండూ స్థానిక మార్కెట్లో తక్కువ ఖర్చుతో లభిస్తాయి మరియు సహజ శత్రువులకు సురక్షితమైనవి మరియు తెగుళ్ళను లక్ష్యంగా చేసుకుని చాలా ప్రభావవంతంగా పని చేస్తాయి.
- రైతులకు ప్రభావితమైన నల్లి నివారణలో శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. రైతుల మునుపటి సాధనతో పోలిస్తే ఈ పద్ధతిలో దిగుబడులు అధికంగా రావడం జరిగింది.
- రసాయనాలు ప్రత్యామ్నాయంగా ఒకదాని తరువాత ఒకటి ఉపయోగించబడుతున్నందున తెగులు పునరుత్థానం కూడా తక్కువగా ఉంది.
- ఈ రసాయనాలను ఉపయోగించడం ద్వారా తక్కువ సాగుతో అధిక రాబడి.
- కొత్తగా ఆచరించిన పద్ధతితో నికర ఆదాయం రూ.35,000/-, ఇక్కడ రైతుల ఆచరణలో ఉన్న సాధనతో నికర ఆదాయం రూ.31,500/-.
- వ్యయ ప్రయోజన నిష్పత్తి 1:3:69 కూడా తులనాత్మకంగా ఎక్కువ.

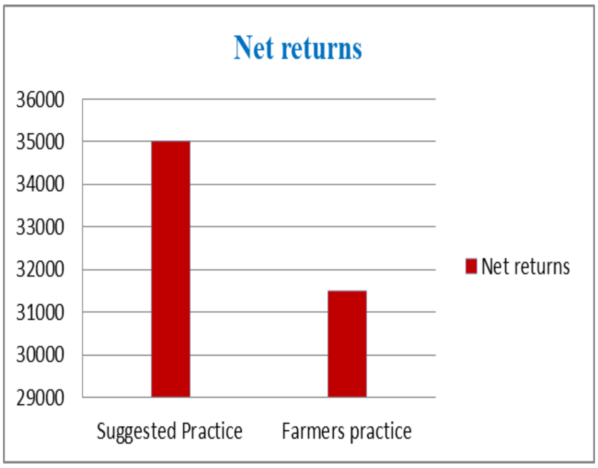

T1: Spraying of propargite 57EC @1ml/l at marble stage and second spraying with spiromesifen @ 0.75ml/l at 15 days after 1st spraying. (Suggested practice)

T2: Spraying of Dicofol @ 2ml/l at marble stage followed by Fenpyroxymite @ 2ml/l (Farmers practice)

अरका अबेद और अरका सम्राट हाइब्रिड टमाटर किसानों की आय को दोगुना करते हैं
Arka Abhed and Arka Samrat Hybrids doubled the Tomato farmers income
టమాటాలో రెట్టింపు ఆదాయానికి ఆర్కా సామ్రాట్, ఆర్కా అభేద్

- वाईएसआर कडप्पा जिले में टमाटर 42 ट / हेक्टेयर की उत्पादकता के साथ 7539 हेक्टेयर क्षेत्र में उगाई जाने वाली प्रमुख सब्जी फसल में से एक है।
- टमाटर के स्पॉटेड विल्ट वायरस और टमाटर की पत्ती के कर्ल वायरस की घटनाएं प्रमुख बीमारियां हैं, जो काफी नुकसान पहुंचा सकती हैं और फल की उपज और गुणवत्ता को कम करती हैं।
- किसानों की आय को दोगुना करने के लिए, केवीके, वोनिपेंटा ने संकर टोमोटो किस्म अरका अबेध और अरका सम्राट (कई रोग प्रतिरोधी) पेश किए।
- बीजों को इमिडाक्लोप्रिड @ 0.5% और मैनकोजेब @ 0.25% के साथ उपचारित किया गया था और अरको माइक्रोबियल कन्सोर्टियम (एएमसी) @ 20 ग्राम प्रति लीटर और ट्राइचर्मा वर्मी से समृद्ध कोकोपिट में अंकुरित हुए थे।
- किसानों को रु 2,57,592/-,(आर्क अबेध) रु 2,78,796/-(अरका सम्राट)और रु1,89,996/- किसानों के अभ्यास (एफ 1 हाइब्रिड) में प्रति हेक्टेयर लाभ अर्जित किया।
- अर्का सम्राट और अर्का अबेध संकरों ने अच्छा प्रदर्शन किया और फलों में रसदार की तुलना में अधिक फ्लश सामग्री होती है। तो, यह लंबी दूरी के परिवहन के लिए उपयुक्त है।

- In YSR Kadapa district tomato is one of the major vegetable crops cultivated in an area of 7539 ha. with the productivity of 42 T/ha.
- Incidence of early leaf spot, late leaf spot, tomato spotted wilt virus and tomato leaf curl virus are the major diseases which can cause considerable damage and reduces yield and quality of fruit.
- For getting high yield and income, KVK, Vonipenta introduced the high yielding triple and multiple disease resistant hybrids *viz* Arka Samrat and Arka Abhed respectively.

- Seeds were treated with Imidacloprid @ 0.5% and Mancozeb @ 0.25% and seedlings were raised in cocopeat enriched with Arka Microbial Consortium (AMC) @ 20 g per litre and *Trichoderma viride.*
- Damping off disease incidence was 13.3% and 25.3% and 27.8%, leaf curl virus incidence was 5.37%, 3.22%, and 7.52%, Tomato spotted wilt virus incidence was 3.86%, 4.28% and 9.64% in Arka Abhed, Arka Samrat and farmers practice (F1 hybrid) respectively.
- Recorded 64.4, 69.7 and 47.5 T/ha yield whereas B:C ratio was 2.44:1,2.58:1 and 1.53:1 in Arka Abhed, Arka Samrat and farmers practice (F1 hybrid) respectively.
- Farmers got an income of Rs. 2,57,592/-, Rs. 2,78,796/- and Rs. 1,89,996 per ha in Arka Abhed, Arka Samrat and farmers practice (F1 hybrid) respectively.
- Arka Samrat and Arka Abhed hybrids performed well and the fruits contain more flesh content than juice. So, it is suitable for long distance transport.

- వై.యస్.ఆర్. కడప జిల్లాలో టమాట పంట 7539 హెక్టార్ల విస్తీర్ణంలో సాగుచేయబడుతూ 42 టన్నుల ఉత్పాదకతనిస్తుంది. టమాట పంటను ఆశించే ఆకుమచ్చ తెగులు, వెర్రి తెగులు, ఆకుముడత తెగుళ్ళ వలన దిగుబడి మరియు కాయ నాణ్యత గణనీయంగా తగ్గుతుంది. ఈ తెగుళ్ళను తట్టుకునే అధిక దిగుబడినిచ్చే నూతన వంగడాలైన ఆర్కా సామ్రాట్ మరియు ఆర్కా అభేద్ లను కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం, ఒనిపెంట శాస్త్రవేత్తలు పరిచయం చేశారు.
- ఇమిడాక్లోప్రిడ్ @ 0.5%, మాంకోజెబ్ @ 0.25% మరియు ట్రైకోడెర్మా విరిడి తో విత్తనశుద్ధి చేసి, కోకోపీట్ లో ఆర్కా మైక్రోబియల్ కన్సార్సియం 20 గ్రా./లీ ను కలిపి నారును పెంచి నారును రైతులకు ఇవ్వడం జరిగింది.
- పరిచయం చేసిన నూతన వంగడాలైన ఆర్కా సామ్రాట్, ఆర్కా అభేద్ మరియు రైతు పండించు రకముతో పోల్చినట్లయితే నారుకుళ్ళు తెగులు 13.3%, 25.3% మరియు 27.8%, ఆకుముడుత 5.37%, 3.22% మరియు 7.52% మరియు టమాట స్పాటెడ్ విల్ట్ వైరస్ 3.86%, 4.28% మరియు 9.64%గా నమోదు చేయడమైనది.
- రైతులు ఆర్కా అభేద్ సాగు చేయడం వలన హెక్టారుకు రూ.2,57,592/-, ఆర్కా సామ్రాట్ ను సాగు చేయడం వలన రూ.2,78,796/-.మరియు రైతు వారీ పద్ధతిలో రూ.1,88,000/- ఆదాయము వచ్చినది.
- ఆర్కా అభేద్, ఆర్కా సామ్రాట్ వంగడాల కాయలు ఎక్కువ కండ కలిగి తక్కువ రసం ఉండుట వలన దూరప్రాంత రవాణాకు అనుకూలముగా ఉండి రైతుకు మంచి ఆదాయాన్నిస్తుంది.

हल्दी में एकीकृत फसल प्रबंधन (ICM) (करकुमा लोंगा I)

Integrated Crop Management (ICM) in Turmeric *(Curcuma Longa L.)*

పసుపులో అధిక దిగుబడికి సమగ్ర యాజమాన్య పద్ధతులు

- हल्दी (करकुमा लोंगा एल) वाईएसआर कडप्पा जिले में 6 टन / हेक्टेयर की उत्पादकता के साथ 5762 हेक्टेयर क्षेत्र में खेती की जाने वाली एक प्रमुख मसाला फसल है और इसे व्यापक रूप से फ़ार्मास्यूटिकल और सेक्स्टाइल उद्योगों में एक कच्चे माल के अलावा खाद्य रंजक के रूप में उपयोग किया जाता है।

- रिज और फरो सिस्टम के तहत हल्दी की खेती, बाढ़ के साथ फ्लैट बिस्तर प्रणाली के कारण खेत में पानी का ठहराव होता है जो प्रकंद सड़न की बीमारी की ओर जाता है।

- 14% तक पैदावार की कमी में प्रकंद सड़न रोग और प्रकंद मक्खी संक्रमण की घटना प्रमुख सीमित कारक हैं।
- संतुलित पोषण के अनुप्रयोग के बारे में जागरूकता की कमी बहु पोषक तत्व की कमी का कारण बनती है और प्रकंद उपज को कम करती है।
- ड्रिप इरिगेशन और राइजोम के तहत उठी हुई बेड सिस्टम के तहत हल्दी की फसल की खेती को मिन्कोज़ेब @ ०. 3 % 40 मिनिट और ट्राइकोडर्मा विरिदै @ 0.5 % 30 मिनिट के साथ इलाज किया जाता है। तरल बायोफर्टिलाइज़र के साथ समृद्ध (FYM) कृषि क्षेत्र की स्वाद का अनुप्रयोग एज़ोस्पिरिलम और फॉस्फोरस जीवाणुरोधी बैक्टीरिया @ 500 मिलीलीटर प्रत्येक / एकड़ बेसल आवेदन के रूप में और ट्राइकोडर्मा बुवाई के 30 दिन बाद वायरल होता है।

- किसानों को ICM प्रथाओं के माध्यम से प्रति हेक्टेयर रु। 5,80,800 /- की राशि प्राप्त हुई, जहाँ किसान प्रति हेक्टेयर Rs.5,39,734 /- का अभ्यास करते थे।

- Turmeric *(Curcuma longa L.)* is a major spice crop cultivated in 5762 Ha area with a productivity of 6 T/Ha in YSR Kadapa district and is widely used as food colorant besides as a raw material in pharmaceutical and textile industries.
- Cultivation of turmeric under ridge and furrow system, flat bed system with flooding results in stagnation of water in the field which leads to the incidence of rhizome rot disease
- Incidence of rhizome rot disease and rhizome fly infestation are the major limiting factors in reduction of yields up to 14%.
- Lack of awareness on application of balanced nutrition causes the multi nutrient deficiency and reduces the rhizome yield.
- Cultivation of turmeric crop under raised bed system under drip irrigation and using rhizomes treated with *Mancozeb* @ 0.3% for 40min followed by *Trichoderma viride* @ 0.5% for 30 min. Application of FYM enriched with liquid biofertilizers *Azospirillum* and Phosphorus solubilizing bacteria @ 500ml each /acre as basal application and *Trichoderma viride* at 30 days after sowing
- Farmers got an income of Rs.5,80,800/- per ha through ICM practices where as in farmers practice Rs.5,39,734/- per ha.

- కడప జిల్లాలో పసుపు పంట 2476 హెక్టార్ల విస్తీర్ణంలో సాగుచేయబడుతూ 9904 టన్నుల ఉత్పత్తి నిస్తుంది. పసుపును సుగంధ పంటగానే కాక ఆహార పదార్ధాలకు రంగు, రుచి, సువాసనలు చేర్చుటకు, ఔషధాలలోను మరియు వస్త్ర పరిశ్రమల్లోను ఉపయోగిస్తారు.
- పసుపును సమతలమడుల పద్ధతి, బోదెసాళ్ళ పద్ధతి ద్వారా సాగు చేయడం వల్ల నీళ్లు నిలచి దుంపకుళ్ళు ఎక్కువగా ఆశిస్తూ 14% వరకు దిగుబడి తగ్గుచున్నది. అంతేకాక సమతుల్య పోషక యాజమాన్యం పాటించకపోవడం వల్ల పోషక లోపాలు ఏర్పడి దిగుబడి తగ్గుచున్నది.
- *మాంకోజెబ్* @ 0.3% (40 నిమిషాల పాటు) మరియు *ట్రైకోడెర్మా విరిడి* @ 0.5% (30 నిమిషాల పాటు) మందు ద్రావణంల లో విత్తనశుద్ధి చేసి, ద్రవరూప జీవన ఎరువులైన *అజోస్పైరిల్లం,* ఫాస్ఫరస్ సాల్యుబిలైజింగ్ బాక్టీరియాను (500 మి.లీ.ఎకరాకు) 200 కిలోల పశువుల ఎరువుతో కలిపి కొమ్ములను విత్తే ముందు పొలములో చల్లుకోవాలి.
- సమగ్ర యాజమాన్య పద్ధతులు పాటించిన పొలంలో రూ. 5,80,800/- మరియు రైతు వారీ పద్ధతిలో రూ. 5,39,734/- ఆదాయము వచ్చినది.

FARM SCIENCE CENTRE

OFT
Arka Abhed

Arka Samrat

KRISHI VIGYAN KENDRAs
Dr. Y.S.R. HORTICULTURAL UNIVERSITY
ICAR-ATARI, ZONE-X

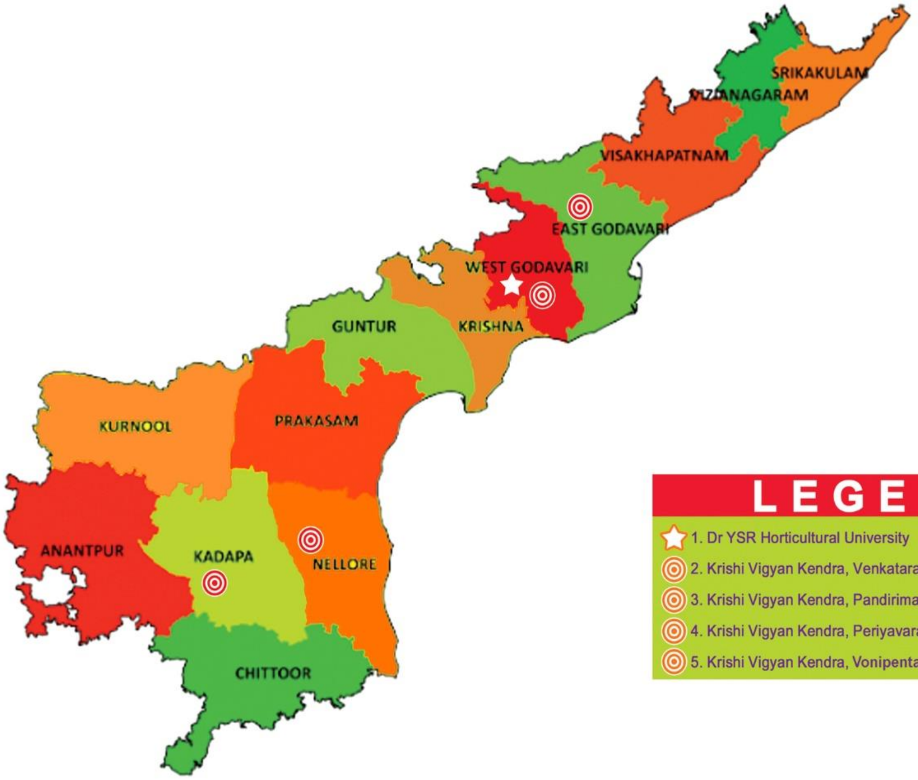

LEGEND

1. Dr YSR Horticultural University
2. Krishi Vigyan Kendra, Venkataramannagudem, W.G.Dist.
3. Krishi Vigyan Kendra, Pandirimamidi, E.G.Dist.
4. Krishi Vigyan Kendra, Periyavaram, SPSR Nellore Dist.
5. Krishi Vigyan Kendra, Vonipenta, YSR Kadapa Dist.

कृषि विज्ञान केंद्र,
वेंकटरमन्ना गुडेम,
पश्चिम गोदावरी जिला -534 101
cell : 73826 33692
email : kvk_vrgudemaphu@rediffmail.com

Krishi Vigyan Kendra,
West Godavari-2, Venkataramannagudem,
Andhra Pradesh - 534 101
cell : 73826 33692
email : kvk_vrgudemaphu@rediffmail.com

కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం,
పశ్చిమ గోదావరి-2, వెంకటరామన్నగూడెం,
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ - 534 101
cell : 73826 33692
email : kvk_vrgudemaphu@rediffmail.com

कृषि विज्ञान केंद्र,
पंडिरी ममेदी
रामपचोदवरम, पूर्वी गोदावरी जिला
आंध्र प्रदेश -533 288
cell : 73826 33693
email : kvkpmd@gmail.com

Krishi Vigyan Kendra,
East Godavari-2, Pandirimamidi,
Andhra Pradesh - 533 288
cell : 73826 33693
email : kvkpmd@gmail.com

కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం,
తూర్పు గోదావరి-2, పందిరిమామిడి,
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ - 533 288
cell : 73826 33693
email : kvkpmd@gmail.com

कृषि विज्ञान केंद्र,
पेरियावरम, वेंकटगिरी मंडल,
एसपीएसआर नेल्लोर जिले,
आंध्र प्रदेश - 524 132
Cell : 94419 37460
email : kvkpym@drysrhu.edu.in

Krishi Vigyan Kendra,
SPSR Nellore-2, Periyavaram,
Andhra Pradesh - 524 132
Cell : 94419 37460
email : kvkpym@drysrhu.edu.in

కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం,
యస్.పి.యస్.ఆర్. నెల్లూరు-2,
పెరియవరం,
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ - 524 132
Cell : 94419 37460
email : kvkpym@drysrhu.edu.in

कृषि विज्ञान केंद्र,
वॉनिपेंटा, मायडुकुरु मंडल,
वाईएसआर कडप्पा जिला,
आंध्र प्रदेश - 516 173
Cell : 94926 14490
email : kvkvpt@drysrhu.edu.in

Krishi Vigyan Kendra,
YSR Kadapa-2, Vonipenta,
Andhra Pradesh - 516 173
Cell : 94926 14490
email : kvkvpt@drysrhu.edu.in

కృషి విజ్ఞాన కేంద్రం,
వైయస్ఆర్ కడప-2,
వొనిపెంట,ఆంధ్ర ప్రదేశ్ - 516 173
Cell : 94926 14490
email : kvkvpt@drysrhu.edu.in